

ספר

השבת בישראל כהלכתה

חלק ב'

סיפורים נפלאים מצדיקי ישראל

סיפורים נפלאים מן יצורי קדמונים, ראשונים כמלאכים, גאונים וקדושי עליונים, ותועלת היוצא מקריאת סיפורי קדושי עליון הלא היא כתובה בספרן של צדיקים, שמאיר לבות בני אדם ברשפי אש שלהבת ייִה, להתחזק ולבטוח ביוצרנו ובוראנו ולכסוף ולהשתוקק ולהתגעגע עד כלות הנפש להתדבק באדון כל יצורים, מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ואעתיק דברי רבן ומאורן של ישראל הגאון מהרש"ם זי"ע, שכתב בהסכמתו על סיפורי צדיקים המכונה עשר קדושות, ובזה"ל "ואם להעיד על התועלת לעורר הלבבות, דבר שפתיים אך למחסור, וכל מי שיש בלבו נקודת דת האמת, צמאה נפשו וחמדה רוחו לראות ולשמוע דברי אלוקים חיים, וגם שיחות ת"ח כמוהם צריכים לימוד, ובל אפונה כי כל אשר בשם ישראל יכונה, יחרד וילפת להיות לו לעזר ולסעד ולהיות חבר לכל חפץ להגדיל תורה, ולהפיץ יראת ה' ואמונתו בעולם, וישמעו העם ויראו עכלה"ק. וזכות כל הצדיקים הנזכרים בחיבור הלז יחד עם שאר צדיקים וקדושים, יעמוד לנו שלא ימוש ספר התורה ולא תפוג יראת ד' ונוכה לעבוד את בוראנו בכל לבבנו אנו וזרענו וזרע זרענו עד ביאת גואלנו בב"א.

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיר בת ים
ביסיון תשע"ז לפ"ק

תוכן העניינים

השבת בישראל כהלכתה חלק ב:

א. זכור ושמור

ב. שמור את יום השבת

ג. שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא

ד. לא תבערו אש... ביום השבת

ה. והיה ביום הששי והכינו

ו. והכינו את אשר יביאו

ז. יש קונה עולמו בשעה אחת

ח. הצה"ק מבארדיטשוב לא הי' נוסע עש"ק אחר הצות

ט. הצה"ק מקאמארנא זי"ע זכה ע"י בזיון גדול לאור

השבת

י. סיפור נורא מאגרת ששלח השבת להרב אברהם

אב"ן עזרא ז"ל (הנקרא ראב"ע)

יא. הגה"צ רע"א העניש לאיש א' שכנה בשב"ק

חלק ב'

יב. עונש לא' שמתו שוריו על שחילל שב"ק
 יג. עונש לאשה בצרעת על שתפרה בשבת, והי' לה
 רפואה ע"י הרה"ק מפרימישלאן זי"ע
 יד. אחד שלא רצה לסגור המספרה בשבת ונענש ע"י
 הגאון מברעזאן זצ"ל
 טו. מחלל שבת אחד נעשה בעל תשובה גמור
 טז. מגודל קדושת הרה"ק מצאנז זצוק"ל
 יז. איש כפרי מחלל שבת שנעשה בעל תשובה ע"י
 הרה"ק שר שלום מבעלז זצ"ל
 יח. איך שהעניש הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זצ"ל את
 אנשי בוריסלאב על שחיללו את השבת
 יט. הקפדת הצה"ק משינאווי על נר שנכבה בשבת על
 ידי דחיפת חטיפת השיריים
 כ. איך העניש הגאון מברעזאן איש אחד שבנה ביתו
 בשבת

ה השבת בישראל מהלכתה

כא. הגביר ר' איסר'ל שסגר החנות בכל בחצי היום

וכבדוהו משמים בבן קדוש רבינו הרמ"א זי"ע

כב. מעשה באחד שלא לבש כתונת לבן לכבוד שבת עד

הבוקר

כג. הכנת השבת אצל הבעש"ט זי"ע

כד. תשובה באמת

כה. תשובה עם הרטה

כו. תשובה גדולה

כז. עובדא נוראה מהצה"ק ר"ר מרדכי מנדבורנא זי"ע



ספר

השבת בישראל כהלכתה

חלק ב'

סיפורי צדיקי ישראל

סיפורים נפלאים מצדיקים וקדושים
מאורי עליון בעניני קדושת השבת

א.

זכור ושמור

הרב הצדיק ר' הירש מרימאנאוו היה נקרא בשם ר'
הירש משרת, כי מקודם היה משרת בבית רבו וקודמו,
הצדיק ר' מנדיל מרימנוב. נזדמן פעם שהצדיק ר'

הירש התראה עם אחד מהגדולים שבדורו, ושאל אותו גדול את ר' הירש לפירוש דברי רש"י ברכת כהנים: "כה תברכו את בני ישראל אמור להם – אמור, כמו: זכור ושמור".

השיב לו הצדיק:

– כששמשתי את רבי הצדיק ר' מנדיל מרימנוב אירע פעם אחת, שכבר הגיע יום החמישי ובבית לא היתה אף פרוטה לצרכי שבת. הרבנית ביקשה ממני, שאלך להצדיק ואשאלו מה לעשות. אך כשנכנסתי לחדרו של הצדיק וראיתי את גודל התעסקותו ודבקותו בעבודת השם לא מלאני לבי להטרידו, וחזרתי לאחורי. הגיע יום החמישי בערב, והרבנית התחילה להציק לי שאלך סוף סוף להזכיר להצדיק שאין כל מאומה לשבת. הלכתי – ושוב ראיתי שהוא עסוק בתורה ועבודה בהתלהבות ובדבקות, ושוב לא יכולתי להפסיקו ולהטרידו. כשהגיע יום הששי בבוקר, ובבית

עדיין אין דגים ולא בשר ולא כלום, נכנסתי שוב
לחדר הצדיק, ואז אמר לי הצדיק מעצמו:

– לך וקח את הקדירה שמבשלים בה דגים, תשים
לתוכה מים, ותשפות אותה על האש. וכך תעשה גם
בקדירה של הבשר ושל שאר תבשילי השבת:

– תמהתי ואמרתי:

– רבי! מה נבשל באותן הקדירות, הלא אין דגים ואין
בשר?

השיב לי רבי:

– כתוב בתורה: "והיה ביום הששי והכינו את אשר
יביאו". אנחנו מחוייבים לעשות ההכנה, והשבת כבר
תביא בעצמה מה שצריך.

וכך הוה. לקחנו את הקדירות, שמנו בהן מים, ושפתנו
אותן על האש. כעבור זמן מה בא פתאום כפרי אחד,

חלק א'

י

ושאל אם יוכל לשבות אצלנו, כי הוצרך לרגל איזה ענין להיות בעיר בשבת, ורצונו לשבות בבית הרבי, והוא הביא עמו כל צרכי שבת ביד רחבה: דגים חיים ובשר ושומן וכו'. מובן, שברצון רב קיבלנו את האורח לשבת, והיה לנו עונג שבת כראוי.

וכך הוה הענין – סיים הצדיק ר' הירש – גם בברכת כהנים: כלום הכהנים בכח עצמם ממשיכים את הברכות? הלא כתוב: "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם!" אלא שהקב"ה צוה שהכהנים יעשו את כל ההכנות שיש בידם לעשות: יטלו ידיהם, יחלצו נעליהם, יפרשו כפיהם, ויאמרו "יברכך" וכו', ושוב בא אח"כ הקב"ה בעצמו ואומר שעתה "ואני אברכם". וזהו שכתב רש"י: "אמור להם, כמו זכור ושמור". בברכת כהנים היא דוגמת הכנת שבת.



ב.

שמור את יום השבת

איש אחד בא אל הרבי מאלכסנדר, בעל "ישמח ישראל", והתאונן שיש לו חנות ואין לו פרנסה ממנה. הרבי הבין מתוך דבריו שהוא פותח את חנותו בשבת. אמר לו הרבי:

– אם תסכים ליקח אותי לשותף בלי מעות, בחלק של 15 אחוזים, אני מבטיחך שתהיה לך פרנסה. האיש הסכים ברצון רב ועשו שטר שותפות ביניהם כדין.

אחר כך אמר הרבי:

– מכיוון שעכשיו החלק השביעי של העסק הוא שלי, הרי אני בורר לי לחלקי את יום השבת. הריוח של יום זה הוא שלי ושל ששת ימי החול שלך. ואני

מצווה עליך, איפוא, שתסגור את החנות ביום השבת, שהרי יום זה הוא שלי. ולך לך לשלום ולהצלחה. קיים האיש את הצווי, ומאז היתה ברכה והצלחה במעשי ידיו.

ג.

שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא

הרב הצדיק ר' הלל מפאריטש ז"ל, היה דרכו לסבב חלק גדול מהשנה בערי הדרום, והיה מדריך את העם בדרכי החסידות, ומעורר לתשובה במקום שהיה צורך בדבר.

פעם בא לעיר אחת, שמוזגי היי"ש שם היו מתעסקים בשבת במשאם ומתנם כבימות החול. כשסיפרו הדבר לר' הלל נתרגש מאוד, והזמין אליו את כל המוזגים לאסיפה. כשנתוועדו אליו, הסביר לפניהם את כל

חומר העניין, והשפיע עליהם שיסגרו את עסקיהם בשבת. אבל תנאי התנו עמו: שישפיע גם על פלוני העשיר, שהעסק שלו הגדול ביותר בעיר הוא ברשותו, שגם הוא יסגור את עסקו בשבת, שאם לא כן לא יוכלו לעמוד בפני התחרותו.

לח הצדיק לקרוא אליו אותו עשיר: ולא בא. הזמינו שנית ושלישית – ולא נענע.

ור' הלל נתעכב לשבות שבת באותה עיר. ביום השבת הרגיש פתאום אותו עשיר דקירות עזות בבטנו, ומשעה לשעה המכאובים הולכים ומתגברים. צעק האיש מרוב מכאוב, ויסוריו תקפו אותו יותר ויותר. חששה אשתו שמא בעוון פגיעתו בכבוד הצדיק באו לו היסורים, ונמלכה לפנות להצדיק שיבקש רחמים על בעלה.

בשעת סעודת הצהרים כשהצדיק מסב אל השולחן עם קהל גדול של חסידים, פרצה פתאום אל הבית אשת העשיר, ובבכי ובתחנונים ביקשה מהצדיק שיברך את בעלה שיתרפא.

והצדיק שותק, אינו עונה דבר.

נטפלו לו החסידים:

– רבי! יגיד נא לה על כל פנים: "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא".

והצדיק אינו עונה דבר.

הלכה לה האשה בפחי נפש, ויסורי האיש הולכים ומתגברים.

ובמוצאי שבת, לאחר הבדלה, כשהצדיק ישב עם החסידים אל השולחן, והמיחם של תה עמד על השולחן, לקיים מאמר חז"ל (שבת קיט): "חמין במוצאי שבת מלוגמא" (רפואה), והצדיק משוחח עם המסובים

בדברי חסידות, נפתחה פתאום הדלת, ואותה אשה באה שוב בבכי ויללה לבקש מהצדיק, שירחם על בעלה ויברך אותו ברפואה שלימה.

נענה הצדיק ואמר:

– שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא.

תמהו החסידים: בשבת גופה לא ענה דבר, ועכשיו, לאחר השבת, הרי הוא אומר "שבת היא מלזעוק"?!

והצדיק המשיך:

– "שבת היא מלזעוק", אם השבת תחדל מלזעוק עליו, אזי "רפואה קרובה לבוא". לכו ואמרו לו: אם יתן תקיעת כף בפני שלושה אנשים שיסגור את עסק היין שלו בשבת, אז יתרפא.

תיכף הלכו אליו שלשה מהחסידים, ומסרו לו את דברי הצדיק. ולא איחר האיש מלקיים את הדבר,

ובלב שלם נתן תקיעת כף שמהיום והלאה יהיה בית מסחרו סגור ומסוגר ביום השבת.

וכך הוה. יסוריו הוקלו, ובמשך זמן קצר הבריא, וקדושת השבת הוקמה באותה עיר.

ד.

לא תבערו אש... ביום השבת

הרב הקדוש ר' נחום מצ'רנוביל ז"ל שהה פעם בשבת קודש אצל הרב ר' שמעון שלמה ז"ל, אביו של הרב הקדוש ר' משה מסוורן ז"ל. והדליקו אז בערב שבת נר גדול, שידלק כל הלילה עד הבוקר, כדי שאפשר יהיה להשכים בעוד לילה וללמוד.

ויהי באשמורת הבוקר, כשהצדיק ר' נחום קם משנתו, ובחויץ עדיין היה חושך ואפלה, ראו ר' שמעון שלמה ובני ביתו, שר' נחום הולך בבית וממשש הדרך, כמו

השבת בישראל כהלכתה

שהולך בחושך, וקרוב לכך שיחבוט את ראשו בהליכתו. ור' נחום פנה אליהם בשאלה:

למה לא הדלקתם נר, שידלק כל הלילה?

והיה הדבר לפלא בעיניהם, שהרי בבית דולק נר ומאיר. תיכף עשו דרישה וחקירה, ונודע הדבר, כי הנר כבה בלילה, והמשרתת הנכרית עמדה והדליקה אותו, ומחמת שהודלק הנר בשבת קודש לא האיר כלל להצדיק, ולא ראה כלום לאורו.



ה.

והיה ביום הששי והכינו

בכל ערב שבת אחר חצות היום היה הרב הקדוש ר' אלימלך מליזינסק ז"ל מרגיש, שקדושת יום השבת מקשקשת באזניו כפעמון, והיה מוכרח לאטום אזניו

בפני הקול המקשקש. וכל מי שהיה נמצא אז בביתו, היו פלצות ורעדה אוחזים אותו, ומשרתיו היו מוכרחים להכין ולתקן הכל קודם חצות היום, כי אחר חצות אם עשה אחד מהם איזה מעשה של חול בבית הצדיק, היה נופל מידו הדבר או החפץ שאחז, וכל מה שבתוכו היה מתקלקל.

האורח ממרחקים בזכות התפילה

בתו של הגאון ר' מאיר מקונסטנטיין ז"ל, בן הגאון ר' יעקב עמדין (הריעב"ץ) ז"ל, היתה צדקנית גדולה, ובעלה הי' עשיר ומופלג בתורה, וזכו לשני שולחנות, תורה וגדולה במקום אחד.

פעם אחת השכימה בערב שבת ויצאה עם המשרתת וסלה בידה אל השוק לקנות דגים לשבת קודש. מצאה אצל הדייג דג אחד גדול, שמשקלו כעשרים ליטרא. מיד קנתה אותו והניחתו בסל. כשראתה שהדג הוא

חי ומפרכס בראשו ובזנבו, שמחה שמחה גדולה, נתנה שבת והודאה להשי"ת, והתפללה ואמרה:

– רבונו של עולם! הנה חוננתני בדג חשוב כזה לשבת קודש, חנני נא גם באורח הגון, שייהנה גם הוא מהדג הזה.

ויהי אחרי חצות היום, והנה רב אחד נשוא פנים נוסע במרכבה, מתעכב לפני הבית. הרב היה הקדוש ר' יצחק מדרוהוביטש ז"ל (אביו של הרב הקדוש ר' מיכל מזלוטשיב ז"ל), אך בני הבית לא הכירו אותו, וגם הוא לא אמר להם מי הוא. אולם מקלסתר פניו הכירו שהוא איש קדוש, וחרדו לקראתו, וקיבלו את פניו בכבוד גדול ועיכבוהו לשבות אצלם.

אחר הסעודה השלישית הלך הרב הקדוש לחדרו לנוח מעט, ועשה שאלת חלום, שיודיעו לו מן השמים על מה שלחו אותו לכאן, ואיזה דבר הוא צריך לתקן

הלק א'

בעיר הזאת. השיבו לו, שאינו צריך לתקן כאן שום דבר. אלא שבעלת הבית היא מגזע קודש, בת תלמיד חכם גדול, וגם היא עצמה צדקנית גדולה, ובערב שבת בבוקר התפללה להשי"ת שיזכה אותה באורח הגון לשבת קודש שייהנה מהדג שקנתה, ונתקבלה בקשתה, והיות שבדור הזה אין אורח הגון יותר ממנו, לכן הודיעו לו בערב שבת מן השמים, שיסע לשבות שם.

כשנפרד הרב האורח מבני הבית אחרי סעודת מלווה מלכה והם ליווהו החוצה אל מרכבתו, ביקש לקרוא אליו את בעלת הבית ואמר לה:

– בבקשה ממך שלא תוסיפי להתפלל כך, כי אני הייתי במרחק רב מכאן, ועל ידי תפילתך הטריחו אותי לבוא לכאן לשבות עמכם.



ו.

והכינו את אשר יביאו

הצדיק ר' יעקב יצחק מלובלין, שאח"כ נתפרסם בשם "החווה מלובלין", היה בימי נעוריו מסתופף בצל המגיד הגדול ממזריטש. כשבא בפעם הראשונה למזריטש היה זה ביום ערב שבת קודש, ונכנס תיכף לחדר המבשלים, וראה שמתעסקים בהכנת סעודת שבת. אמר להם רי"י:

– הנה אני נוהג תמיד, שאת הדגים שאני אוכל בשבת, אני טורח בעצמי להתעסק קצת בתיקונם ביום ועש"ק, ועל כן אני רוצה גם עתה לקיים מנהגי. עמד ונטל חתיכת דג, מלח אותה בעצמו, והלך לו. והתלמידים של המגיד הגדול, שהיו באותה מעמד, ראו כן תמהו:

– וכי מנין לו, להאברך הזה, שדוקא חתיכת דג זה תגיע אליו בשעת הסעודה? הלא החתיכה תתערב בין שאר כל החתיכות הרבות המתבשלות, והמתחלקות ע"י המשמשים בין כל המסובין להשלחן?!

לעגו התלמידים על המעשה המוזר של האברך החדש. והיה שם בין התלמידים גם הרב ר' זלמניו, זה שנתפרסם אח"כ בשם אדמו"ר הזקן, בעל ה"תניא". לקח חוט, וקשר אותה חתיכת דג בחוט זה לסימן, למען ידע מה ייעשה בה, בחתיכה זו, בשעת הסעודה. ר' יעקב יצחק, כמובן, לא ראה ולא ידע על הסימן. בשעת הסעודה ראה ר' זלמניו, והנה את חתיכת הדג המסומנת בחוט הושיט המשמש לאיש אחר, היושב סמוך לאותו "אברך". כשרצה אותו האיש לקחת את חתיכת הדג בידו לאכלה, אחזתו פתאום רעדה של קדחת, ולא יכול לאכול, וסילק את מנתו לצד אחר,

השבת בישראל כהלכתה

כג

לאותו מקום שר' יעקב יצחק ישב שם, וכך הגיעה הקערה בדיוק למקומה של ר' יעקב יצחק. לקח רי"י את המנה ואכל.

אז הבין הרב, שאברך זה הוא אדם גדול.



ז.

יש קונה עולמו בשעה אחת

הרי"מ מגור ז"ל, בעל "חידושי הרי"ם", נסע פעם בימות החורף להרבי מקוצק. הדרכים היו מקולקלות, וכמה פעמים נשברו אופני המרכבה, ועל כן נמשכה הנסיעה זמן רב יותר מכפי הרגיל, עד שביום ערב שבת בבוקר עדיין היו רחוקים כמה פרסאות מקוצק.

הרי"מ נצטער הרבה מזה, כי לא הורגל לנסוע בדרך בערב שבת, וכבר עלה בדעתו לרדת ולשבות באיזה כפר על אם הדרך, וגם החסידים שנסעו יחד עמו נצטערו כולם על זה, ולא ידעו מה לעשות. שאל הרי"מ את בעל העגלה אם לכל הפחות יש באפשרותו לבוא לקוצק איזו שעות קודם קבלת שבת, ואמר לו כי הדבר נוגע מאד ללבו שיהיה בשבת קודש בקוצק, ואם יוכל להתאמץ בזה יהנה אותו מאד. בעל העגלה, שהיה איש פשוט, כשמעו עד כמה הדבר נוגע להרי"מ, אמר שיעשה כל אשר ביכלתו למלא חפץ הרי"מ. חגר בעל העגלה בעוז מתניו, ונסע במהירות ככל אפשר כשהגיעו לחצי הדר נפל אחד מהסוסים ארצה מרוב היגיעה ומת. כשראו זאת הרי"מ והחסידים נצטערו מאוד, והחליטו לשבות בדרך, אבל בעל העגלה הפציר מאוד בהרי"מ שיסעו הלאה, ואמר כי יקר לו מכל הון שיוכל להנות את הרבי, וברור

השבת בישראל כהלכתה כה

בעיניו, שיבואו לקוצק בעוד מועד. שמע הרי"מ לדבריו ונסעו הלאה, ובאו לקוצק באמת בעוד היום גדול, אבל בליל שבת מת גם הסוס השני של בעל העגלה. תיכף כששמע זאת הרי"מ שלח להודיע לבעל העגלה שלא ידאג מאומה, כי אי"ה מיד אחר שבת ישתדלו החסידים בעדו, ויתנו לו כסף לקנות שני סוסים טובים. אבל הצער נגע מאוד ללבו של בעל העגלה, עד שנחלה ומת שם בקוצק.

אמר הרי"מ ז"ל, כי כשבא בעל העגלה לבית דין של מעלה לתת דין וחשבון על מעשיו בעולם הזה, רבו מקטרגיו, כי היה אדם פשוט וריק ממעשים טובים, אבל מלאך אחד מליץ טוב הרבה להפוך בזכותו, כי מחמת שמירת שבת קודש איבד את רכושו, ואחרי כן גם את נפשי, ויגע מאוד לזכות אחרים שיוכלו לבוא למחוק חפצם על שבת קודש. ויצא פסק הדין, שבזכות שבת

קודש יהיה פטור מכל עונש בעד העבירות שעשה, אבל לתת לו גן עדן רוחני גם כן אי אפשר, באשר הוא ריק מכל מעשים טובים, ולכן פסקו שיהיה בעולם הדמיון, שידמה לו שהוא חי בעולם הזה, ויהיו לו ארבעה סוסים דוהרים רתומים לעגלה יפה, ויסע תמיד על דרך רחבה וטובה בלי מכשול, וזה יהיה לו לעונג הגדול ביותר שבכל מיני תענוגים רוחניים.

- ועכשיו - אמר עוד הרי"מ - נתיישב לי מאמר הגמרא (עבודה זרה י"ז-י"ח): "בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בשעה אחת". והמפרשים שואלים: למה בכה רבי, אדרבה צריך היה לשמוח על שבשעה אחת אפשר לקנות עולם הבא. אבל רבי בכה על איש, שהוא כמו בעל העגלה שלנו, ריק ממעשים טובים, ועשה איזו מצוה גדולה, שזכה על ידה לעולם הבא, אך לפי מושגיו והרגשתו אי אפשר לתת לו אלא תענוג מתענוגי עולם הזה, שהוא רק בגדר "חיי

מז השבת בישראל כהלכתה

שעה", והוא "קונה עולמו בשעה אחת", רוצה לומר: עולמו שלו אפשר להיות רק ב"חיי שעה" של עולם הזה: ועל כגון זה בכה רבי.

וסיים הרי"מ בזה הלשון:

– אנחנו מצדנו לא נשארנו כפויי טובה, ופעלנו שנפקחה עין שכלו להרגיש שהוא מת, ושרק תענוג של הבל ניתן לו, והשיג אחרי כן מקום בגן עדן התחתון.

ח

וביום השביעי והיה לכם קודש

הצה"ק מבארדיטשוב לא הי' נוסע עש"ק אחר חצות הצדיק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל נסע פעם בדרך, הוא והגבאי שלו ומשמשו. ביום הששי באו לעיירה קטנה, ומכיון שנוהג היה הצדיק לבלי לנסוע ביום

הששי אחר חצות לשום מקום, נשאר לשבות באותה עיירה.

ונזדמן שקודם ביאתו של הצדיק לאותה עיירה, היו שם פעמים אחדות רצופות רמאים, שהתחפשו לצדיקים. והיו באים עם גבאיהם ומשמשיהם, ונוהגים למראית העין כדרך צדיקים אמיתיים, ומרמים את הבריות, עד שהרגישו בהם שאינם אלא רמאים ונוכלים. ולפיכך כשבא ר' לוי יצחק לשם, אמרו בני העיירה, שבוודאי גם זה אינו אלא כאחד הרמאים. ולמרבה המבוכה, נמצא איזה איש שאמר שהוא מכיר את הרב מברדיטשוב, ואיננו כלל בדמות ותואר של זה הבא. החליטו בני העיירה שלמחר, בשבת, בשעת קריאת התורה, כשיקראוהו לעלות לתורה, יעשו לו בזיונות גדולים, וילקוהו מלקות.

הגבאי והמשמש של הצדיק הרגישו שאין לב בני העיירה שלם עמהם, וכי הם חורשים מזימות עליהם,

ועל כן הפצירו בהצדיק לנסוע משם למקום אחר סמוך, שעוד יספיקו להגיע שמה לשבת. אבל הצדיק לא אבה שמוע להם. ואמר שמימיו לא נסע ביום הששי, וגם היום לא יסע.

לפנות ערב בא הצדיק לבית הכנסת לקבל שבת בציבור. התפלל הצדיק, כדרכו, בקולות והתפעלות ותנועות של התעוררות והתלהבות, כדרך שהיה נוהג תמיד. והקהל, שכבר הוחלט אצלו, שאינו אלא רמאי, עומד ותמה: כמה זה יכול לסמא את עיני הבריות בהעויות המשונות שהוא עושה!

ונכרי אחד עבר באותה שעה דרך העיירה, על יד בית הכנסת, לכפר אחד הרחוק כמה פרסאות משם. מששמע הנכרי קולות משונים יוצאים מבית הכנסת, שאל ליהודי אחד:

– מה הקולות הללו שאנו שומעים?

השיב לו היהודי:

– בא איזה אורח אלינו. ואומר שהוא הרב מברדיטשוב, וצועק כך בתפילה.

הנכרי בא להכפר, ונכנס לתוך בית המזיגה. אחרי שאלת השלום, כנהוג, נכנסו בדברים, והחוכר שאלו איזו חדשות שמע בדרך. אמר לו הנכרי:

– עברתי דרך העיירה, ושמעתי צעקות משונות על יד בית הכנסת, ושאלתי לפשר הדבר, אמרו לי שבא איזה רב אורח, ומתפלל כך.

אל החוכר:

– ומי הוא הרב, אולי תדע?

– כמדומה, – השיב הנכרי – שאמרו לי, שהרב מברדיטשוב הוא.

ומלמד אחד היה בבית החוכר, שהחזיקו בביתו ועל שולחנו שילמד את בניו תורה. כששמע המלמד את

השבת בישראל כהלכתה לא

דברי הנכרי, והוא המלמד, הכיר את הרב מברדיטשוב, נתרגש מאוד מהמאורע, שהצדיק נמצא בעיירה הסמוכה. נתרגש וגם נצטער:

– אפשר צדיק בא לגבולנו, ואני לא אקבל פניו? ולא נתקררה דעתו עד שהחליט ללכת ברגל, תיכף ומיד, להעיירה, לחזות פני הצדיק. וכן עשה. ומשהלך קצת בדרך, עמד פתאום. מחשבה חלפה במוחו:

– מה אני עושה? הלא שבת היום! מכאן עד העיירה כמה תחומי שבת יש, ואני אלך ואחלל שבת?! וכך עמד המלמד, והרהר, ושקל בדעתו, עד שהחליט: – יהי מה! מכיון שהצדיק כאן מוכרחני לקבל פניו. הלך עוד כברת ארץ, ועמד שוב:

– סוף סוף הרי "מצוה הבאה בעבירה" בידי! כלום

מותר לחלל שבת בשביל מצות הקבלת פני רב?

עמד והרהר, וחשב ושקל, והכריע:

– ללכת!

ושוב הלך קצת ועמד, הלך ועמד. וכך היה כל הלילה

הולך ומתחרט וחוזר והולך, עד שכאור הבוקר נמצאו

רגליו עומדות סמוך להעיירה. כשהגיע להעיירה כבר

היה הקהל עומד בבית הכנסת בתפילה, וכשנכנס לבית

הכנסת קראו בתורה, והצדיק זה עצה עלה על הבמה.

בני העיירה כבר הכינו את עצמם "לכבוד" את

"הרמאי", והנה נפתחה הדלת, והמלמד, שהיה ידוע

בהעיירה כבר אוריין וירא שמים, התפרץ לבית

הכנסת, וכשראה את הצדיק עומד על הבמה, רץ

אליו, בבהלה, וצעק ביללה:

– רבי, אוי, רבי! חיללתי את השבת!

אמר לו הצדיק:

– לא חיללת את השבת, כי יש בביאתך לכאן משום פיקוח נפש, שאלמלא באת הייתי שרוי בסכנה. ואז ראו בני העיר, שאמנם הוא באמת הרב מברדיטשוב, ובקשו ממנו סליחה ומחילה על שחשדוהו.

ט

הצה"ק מקאמארנא זי"ע זכה ע"י בזיון גדול לאור

השבת

כתב הרה"ק מרן רבינו מקאמארנא זצ"ל בזה"ל: סיפר לי מורי ורבי דודי הקדוש רבינו צבי [והוא הרה"ק בעל עטרת צבי פי' על הזוה"ק] שבכל עש"ק יש לו ביטול ויסורין, וחלישות דעת מאוד כדי ליזכות לאור שבת. ופעם אחת היה בעש"ק בעיר בראד והבריחו

אותו משם בבזיון גדול עד למאוד. והוצרך לנוס לעיר פודקאמין ובא קרוב ללילה לשם בלא בגדי שבת והוצרך לקבל שבת, ואח"כ באו עם הבגדים. ובשבת קודש אמר רבש"ע כל כך בזיון היה לי האיר לי את תפלתי ונדלקו בי רמ"ח אברי לא יכילהו הרעיון שלא טעמתי אור כזה מימי ולא אטעום עד אלף השביעי. ולכל זה לא יזכה אדם אלא על ידי לימוד זוהר הקדוש עם כתבי הרח"ו על פי מרן האר"י עם הקדמות אור ישראל להבת אש הריב"ש טוב וכו' עיי"ש [היכל הברכה פ' ואתחנן (ד-כ"ג)].



י.

סיפור נורא מאגרת ששלח להרב אברהם

אב"ן עזרא ז"ל (הנקרא ראב"ע)

א"ה. היות והשבת קודש מתחלל באופן מבהיל ומחפיר אשר תחשכנה עינינו מראות בלי בושת פנים, ומפגינים במסירת נפש נגד מהרסי ומחללי ש"ק בפרהסיא. לזאת אמרתי להדפיס עתה המעשה נורא מ"אגרת השבת" שנשלח להרב אבן עזרא, ועוד איזה סיפורים נוראים ונפלאים מה שקרא מכבר למחללי ש"ק, שנענשו ביסורים ר"ל בזה ובבא, אולי יתעוררו ויתנו לב וישיבו על ידי זה, ושכרם כפולה מן השמים.



בשנת ארבעת אלפים ותשע מאות ותשע עשרה בחצי הלילה ליל שבת בארבעה עשרה לחדש טבת, ואני אברהם הספרדי הנקרא אבן עזרא הייתי בעיר אחת מערי האי הנקרא קצה הארנון שהיא גבול שביעי מגבולות ארנון נושבת, ואני הייתי ישן ושינתי ערבה עלי ואראה בחלום והנה עומד לנגדי כמראה גבר ובידו אגרת חתומה, ויען ויאמר אלי קח זאת האגרת ששלחה אליך השבת ואקוד ואשתחוה לה' ואברך השם אשר כבדני זה הכבוד ואתפשנו בשתי ידי וידי נוטפו מור ואקראנה ותהיה בפי כדבש למתוק, אך בקראי הטורים חם לבי בקרבי וכמעט יצאה נפשי, ואשאל העומד לנגדי מה פשעי ומה חטאתי כי מיוום שידעתי את השם הנכבד והנורא אשר בראני ולמדתי מצותיו לעולם אהבתי את השבת, ובטרם בואה הייתי יוצא לקראתה בכל לבי, גם בצאתה הייתי משלחה אותה

לז

השבת בישראל כהלכתה

בשמחה ובשירים, ומי בכל עבדיה כמוני נאמן ומדוע
שלחה אלי.

זאת האגרת וזאת היא

אני שבת עטרת דת יקרים

ובין השם ובין בניו אני אות.

ובהכל מעשיו כלם אלהים.

ולא ירד אז מן.

אני עונג לחיים על האדמה.

אני חדות זכרים גם נקיבות.

ולא יתאבלו בי אבלים.

השקט ימצאו עבד ואמה.

ינוחן כל בהמות הם ביד איש.

וכל משכיל ביינו הוא יקדש.

לח

חלק א'

בכל יום ימצאו שערי תבונה.

מכובד מעשות דרך.

רביעית בעשרת הדברים.

ברית עולם לכל דורות ודורים.

וכן כתוב בראשית כל ספרים.

למען אהיה מופת להורים.

ומרגוע לעם שוכני קברים.

וששים בו זקנים עם נערים.

ובי לא יספדו על מות ישרים.

והגרים אשר הם בשערים.

בסוסים וחורים ושירים.

וגם יבדיל חשובים כנזירים.

ביומי נפתחו מאה שערים.

ונכון מצוא חפץ ודבר דבר.

ושמרתך מכל אשם.

בזקניתיך שגגה נמצא בך.

ושם כתוב לחלל יום שביעי.

לחבר איגרת דרך האמונה.

למען שמרתני מאוד מימי נעורים.

אשר הובאו אליך הספרים.

ואיך תחשה ולא תדור נדרים.

ותשלחם אל כל העבדים.

ויען ויאמר אלי ציר השבת הוגד הוגד לה אשר הביאו

תלמידך אל ביתך אתמול ספרים פרושי התורה ושם

כתוב לחלל את השבת, ותאזור בעבור כבוד השבת

להלחם במלחמות התורה עם אויבי השבת ולא תשא

פני איש.

ואיקץ ותתפעם רוחי עלי ונפשי נבלהל מאוד מאוד, וארחץ ידי ואוציא הספרים חוצה אל אור הלבנה והנה כתיב שם פירוש ויהי ערב ויהי בוקר, והוא אומר כאשר היה בוקר יום שני עלה יום א' שלם כי הלילה הולך אחר היום, וכמעט קרעתי בגדי, וגם קרעתי זה הפירוש כי אמרתי טוב לחלל שבת אחת ולא יחללו ישראל שבתות הרבה אם יראו זה הפי' הרע, גם נהיה כולנו לעג וקלס בעיני הגוים, ואתאפק בעבור כבוד שבת ואדור נדר אם אתן שנת לעיני אחר צאת יום הקדוש עד שאכתוב אגרת ארוכה לבאר את ראשית יום התורה להרים מכשול ולהסיר פח ומוקש, כי כל ישראל הפרושים גם הצדיקים עמהן יודעים כי לא נכתבה פרשת בראשית מעשה השי"ת בכל יום רק בעבור שידעו שומרי התורה איך ישמרו השבת כאשר שבת הש"י לספור ימי בראשית.

מא השבת בישראל כהלכתה

והנה אם יהיה סוף הששי עד בוקר יום השביעי היה לנו לספור הלילה הבא, הנה זה הפירוש מתעתע כל ישראל במזרח ובמערב גם הקרובים גם הרחוקים גם החיים, והמאמין בפי' זה הש"י ינקום נקמת השבת ממנו, והקורא אותו בקול גדול תדבק לשונו לחכו, גם הסופר הכותב אותו בפירושי התורה ידיו יבש תיבוש ועין ימינו כהה תכהה, ולכל בני ישראל יהי אור.

ועל זה חבר הראב"ע ספר "אגרת השבת" בראיות נכוחות ובבאור הכתובים והלכות גדולות בחשבונות תקופות ומזלות מוכיח צדקת הקבלה לשבות מערב ועד ערב, ע"ש.



יא

הגה"צ רע"א העניש לאיש א' שבנה בשב"ק

הגה"ק רבי ר' עקיבא אייגר זצ"ל כל ימי ישיבתו בק' פרידלאנד, לא היה איש אשר ימרה את דבריו, פעם הי' בעיר פרידלאנד שריפה גדולה, לעת הזאת הי' שם הגאון ההוא בק' ליסא שנקרא לבוא שמה כאשר שבק חיי' חמיו הגביר ר' איצק מרגליות לתקן סדר עזבונו, בשובו לביתו גזר אומר שכל הנשרפים אשר יבנו מחדש יהיו נזהרים להתנות בקאנטראקט שיעשו עם הבונים שביום השבת ויו"ט יהיו בטלים ממלאכה נגד דבר קצוב שיתחייב אדון הבית בעד יום השבת להשלים נזק הבונה והפועלים.

איש לא נפקד אשר לא שמע לקולו, כ"א אחד מיוחד בעם אשר היה בעירו היותר נכבד, היותר עשיר, הוא לא פנה לזה, כי אמר יבנה ביתו בקרוב.

כאשר הגיע שבת הראשון אחר כי החלו לבנות, וכל הבתים שבתו ממלאכה בלעדי בית זה הגביר, ותהום העיר, והקול בא לאזן הגאון, שלח אליו, והשמיט עצמו כי שיח וכי שיג לו, או הוא ישן, בליל שבת שלאחריו, שלח אל השמש המכריז כרוז כתב בכת"י הקדושה, והרבה לדבר בענין איסור זה ושגוזר אומר שלא יעשה כן עוד, וסיים וכל הפורץ גדר ישכנו נחש, הוא הגביר הנ"ל לא הוטב לבו בזה.

בת לאחריו כאשר הוכרוז שוב כזה, ויתמרמר הגביר, והוא היה לעת הזאת ראש על הראשים המנהיגים, ונתן פקודה להשמש המכריז שכל כרוז שיובא לידו להכריז להראות לו מתחלה הכרוז, ואם הוא יתן לו רשיון אז יוכל להכריז.

מה השבת בישראל כהלכתה

כהקף הימים והגיע יום עש"ק והגאון שלח שוב כרוז כפעם בפעם ויבוא אליו השמש להגיע לו מפקודת ראש המנהיג ולדעת מה יעשה, השיבו, אתה לא תעשה נגד פקודתו לך והראהו הכרוז, והודיעני מה ענה בך כאשר הביא הכרוז אליו, עשה חריטה על תיבות הסיום "וכל הפורץ גדר וכו'" הלך השמש להודיע להגאון הנ"ל, אמר א"כ הנח הכתב ולך לשלום, מה עשה ביום השבת דרש בביהכנ"ס, ובתוך הדרוש הרבה לדבר מזה בהתלהבות גדול, וקרא הכרוז בפומבי והוסיף בו דברים ואמר שהוא מובטח מי שימרה דברו ויבנה בשבת, שלא יתקיים הבית ההיא, בכל זאת הגביר לא הטה אזנו, ובנה בית גדול לתלפיות, והבונים עשו מלאכתם גם ביום השבת, והיה זה הבית מבחר הבתים בגודל ובנוי בכל העיר.

ואחר עבור איזה שנים והנה תקרה א' אשר בקירות
הבית נפלה ונשברה, והיה בפתע פתאום, כי הרימה
שלט בה ונרקבה, וקראו לבונה אומן מומחה לבדוק,
ויחפש וימצא את כל תקרת הבית וכל עץ אשר בבית
ובכל היציעים, כולו שלט בו הרקב, ויאמר מהרו
וצאו מן הבית, והוצרך לחדש הבנין מראש עד סוף,
והי' לנס, כי כל הבנים הנבנים בשנה אחת עם בית
זה כולם בריאים וטובים, ועץ מיער אחד הסמוך לעיר
כרתו, והנה הבית הזה חרוב נחרב, והכירו כי הצדיק
גזר בדרושו ברב חימום אשר בערה בו, והקב"ה קיים,
והבית הזה אחרי הבנותו שנית, מכרו הגביר ההוא
לאחד מבני העיר, כי ירא לשבת יותר בבית הזה.



יב

עונש לא' שמתו שוריו על שחילל שב"ק

פעם בא גביר א' לפני הרה"ק בעל באר מים חיים זצ"ל האב"ד טשערנאוויטץ, והתנצל לפניו איך שהוא מחזיק רפת מהרבה שורים ושלה אותם לעיר וויען למכור אותם, ובהדרך נפלו כמה שורים מחמת שהתחיל החולאת בהשורים וכמה שורים מתו, ואמר לו הרב ר' חיים שאם יקבל עליו שביום השבת קודש לא יעבוד בהם שום מלאכה אז לא ימתו, ואמר לו שנוטריקון של תיבת שב"ת הוא כך, "שורך" בשבת "תעבוד, "שורך" בדרך "תמות, - "שורך" בשבת "תנוח, "שורך" בדרך "תלך.



עונש לאשה בצרעת על שתפרה בשבת, והי' לה

רפואה ע"י הרה"ק מפרימישלאן זי"ע

פעם א' באתה אשה עשירה אחת להרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל בבקשה כי נצטרעת ר"ל וכבר היתה אצל הרבה רופאים ולא הועיל, אמר לה רבינו מדוע תפרת בשבת, ונבהלה האשה ותשתומם, אמר לה רבינו, מאיר אינו אומר שקר, התחילה האשה לבכות ותאמר בעלי לא הי' בביתו כמה שבועות, ובערב שבת אחר הדלקת נרות בא לביתו וחפשתי כתונת בעדו והי' הצוארון קרוע מעט ותקנתי אותו, וכעת היא מבקשת מרבינו הק' שיתפלל להשי"ת וימחול לה ותתרפא.



השבת בישראל כהלכתה

מט

אמר רבינו להמשמש שלו ארי' לך ותקרא את יוסלי חייט, וכבא יוסלי חייט אמר לו רבינו הן באת בקובלנא אלי שצריך אתה להשיא בתך הבתולה, אמר החייט הן, אמר רבינו להמשמש קח קולמוס ועשה חשבון, והתחיל המשמש לכתוב, בתוך כך בא אברך א' מלבוב אמר רבינו האברך הזה יעשה החשבון, התחיל האברך לכתוב ב' מאות רו"כ נדן, ועל בגדים ג"כ מאה רו"כ אמר רבינו להאשה המצורעת תן ג' מאות רו"כ ותתרפא.

אמרה האשה ב' מאות רו"כ יש לי אצלי, אלך ואקח בהלואה עוד מאה רו"כ ואתן לרבינו, הסכים רבינו והלכה ללוות ונתנה כל הסכום, אח"כ אמר רבינו תלך לרחוץ בהנהר ותקח עמך את הכלה שתרחץ עמך, נתיירא החייט פן תזיק הרחיצה להכלה ח"ו

חלק א'

הרגיש רבינו והבטיחו שלא יזיק לה כלום, ואמר להאשה הזהרי שאחר הרחיצה לא תביט על בשרך.

ביום מחר הלכה האשה עם הכלה לרחוץ בהנהר ונדמה להאשה בשעת הרחיצה כמו עורה נפל ממנה להמים ותביט על ידה, וכשעלתה מן המים נשאר ידה מצורעת.

ובאתה האשה עוה"פ לפני רבינו בבכיה שידה מצורעת כמקדם, אמר לה רבינו למה הבטת על ידיך הלא הזהרתי אותך שלא תביט על בשרך, אמרה האשה הבטתי בלי כוונה, וצוה רבינו לקרוא עוה"פ ליוסלי חייט, ובבואו אמר לו רבינו על הוצאות החתונה יש לך? אמר החייט לא, אמר רבינו להאשה הביאה עוד מאה רו"כ על הוצאת החתונה, וביום מחר תלך עוה"פ לרחוץ עם הכלה, ותקשור מטפחת על עיניך לבל תביט על ירך, וכן היה ונסעה האשה לביתה בריאה כאחד האדם.

נא השבת בישראל כהלכתה

מזה אנו רואים גודל כח הצדיק שהמעשה הזאת הוא כמעשה אלישע הנביא עם נעמן שר צבא ארם.

יד.

אחד שלא רצה לסגור המספרה בשבת

ונענש ע"י הגאון מברעזאן זצ"ל

פעם א' היה בעיר בערזאן חילול שבת גדול מאת המגלחים שהתחילו לגלח בפרהסיא בשבת, וספרו להגאב"ד דשם [הוא הגאון המפורסם רבי שלום מרדכי הכהן ז"ל, המפורסם בחיבוריו שו"ת מהרש"ם ו"ח ועוד], ושלה לקרוא אותם ונתאספו כל המגלחים ואמרו כי מוכרחים לספר ולגלח בשבת כי זה עיקר פרנסתם, כי עיר ברעזאן מלא מאדונים ושרים מהערכאות ומאנשי הצבא, ואם לא יגלחו בשבת גם בימי החול לא יבואו אליהם, ומה יעשו הלא היהודים

מצער ומעוטים המה ומהיכן יהי' להם פרנסה, ובאם לאו יהיו מוכרחים לחזור על הפתחים, וטפלי תלוי לכל אחד.

והוא ז"ל דיבר עמהם רכות וקשות במעשיות ובמוסר עד שנתרכך לבם הקשה, והסכימו אם יעשו כולם אגודה אחת ויד אחת חק ולא יעבור שלא יגלח שום אחד מהם בשבת, ויחתמו על כתב בקנס אם יעבור מי ויגלח בשבת אפי' בצנעה אזי יסגירו כולם חנותם ולא יעשו עוד שום מלאכה, ואם א' או שנים לא יסכימו ע"ז אזי מוכרחים כולם לעשות מלאכתם בשבת, כי הלא אם לא יעשו המה יקח האחד או השנים כל פרנסותיהם.

והתחיל לדבר ולהוכיח את כל א' וא' עד שחתמו על הכתב שעשה ביניהם, ולא נשאר רק אחד קשה עורף אשר לא רצה לשמוע ולחתום, אף כי דיבר אליו

דברים אשר לא הי' ראוי לשמוע דברים היוצאים מן
הלב ובכ"ז לא נכנסו הדברים בלבו.

אח"כ איים עליו באזהרות ועונשין להמחללים שבת,
ולא רצה לשמוע ופנה עורף ורצה לילך, ואמרו
הנשארם שבעבור זה הא' מוכרחים כולם לחלל
שבתות, ע"כ פנה עוד הפעם לאיש אחד הנ"ל ואמר
לו תדע שהיושב בשמים ישית עצה עבורך הכי אם
ח"ו תשבר ירך מה תעשה הלא תהי' מוכרח לסגר
חנותך אף בחול, ע"כ שמע נא וחתום גם אתה על
הכתב ולא תגרום שתחללו כולכם את השבת, והוא
לא רצה לשמוע וביקש והפציר את שאר המגלחים,
והמה האחת באמרם שאינם יכולים לראות איך האחד
הנ"ל יקח את כל מכיריהם שפרנסתם תלוי בהם כאשר
אמרו בתחלה.

ע"כ הלביש קנאה ועוז ואמר שבוודאי מן השמים ירחמו כי האיש האחד יחטא ומחטיא את הרבים חטא הרבים יתלו בו.

וכאשר הלכו כולם מבית של רבינו לא רחוק מביתו על המשעול מדריכה נפל הבליעל הזה ושבר ידו ונפל פחד עליהם וחזרו כולם ואמרו נעשה ונשמע וחתמו כולם על הכתב, והבליעל הזה חלה על חליו ושבק חיים לכל חי, כן יאבדו וכו' והי' לנס ולקידוש השם.

קנאת ה' צבאות

עוד פעם אחת פתח איש אחד מהולכי קדימה את חנותו בשבת וכאשר ספרו זאת לרבינו חרד לבבו ושלה את השמש שלו תיכף שיאמר לו בשמו שיסגור את החנות, ולא שמע פעם א' ושתיים ואמר אפי' אם יבא הרב בעצמו לא אשמע, וכאשר שמע זאת לבש את המעטפה והלך לאביו של הנ"ל, אף כי גם אביו

השבת בישראל כהלכתה

נה

הי' מהולכי קדימה ומהמשכילים, בכ"ז לא הרהיב עוז
בנפשו לחלל את השבת בפרהסיא, וכאשר דפק על
פתחו ופתח הפתח עמד אבי האיש הנ"ל נגד המראה
וסרק במסרק את שערו כי לא חשב בדעתו שבא יבא
אליו הרב בשבת בבקר, וכאשר ראה אותו עמד נבהל
ומשתומם ושאל מה זה רבינו ומה היום מיומים, והוצג
לו תיכף כסא וביקש מאתו שישב מעט וישב וסיפר
לו את כל הנעשה שבנו פתח חנותו היום, וכל זמן
שאני בחיים בושה וכלימה הוא וכאב לב שיפתח מי
חנות בשבת בעירי, ע"כ באתי אליכם שתראו שיסגור
החנות ובוודאי ישמע אתכם.

ואמר לו אני ממלא מבוקש רבינו ואראה לעשות כל
מה שביכולתי בכדי שיסגור את החנות למען לא יגרום
ח"ו כחוט השערה עג"נ לרבינו.

והלך תיכף לבנו הנ"ל והפציר בו ומילא מבוקשתו, ואך התנה תנאי כפול כתנאי בני גד וראובן שרק בשבת זו סוגר את החנות ועל שבת הבא לא יציית אותו, ולא ירהב לאמור לו עוד בדבר הזה כי לא ישמע לו ולא לשום אדם בעולם, ובא אביו הנ"ל וסיפר לו את דברי בנו הנ"ל וביקש שלא יהי' לו תרעומות עליו כי הלא ידעתם כי בזמנינו אלו בן מנוול אב, ע"כ אין שום עצה ע"ז רק אם מן השמים יעכבוהו אזי טוב כי גם רצונו בזה שלא יפתח החנות ויחלל שבת בפרהסיא, אך אין בכחי למחות בו, ונתן לו תש"ח על טרחתו ואמר לולי שמרו ישראל שבת א' וכו', ועל שבת הבע"ל נשען על אבינו שבשמים, ובטוח אני שלא יפתח עוד חנותו.

ולא עברו כל ימי השבוע וביום עש"ק סגרו חנותו מטעם המלך מחמת שהתחילו הבע"ח שלו לתבעו והלך לאבדון כן יאבדו, ונעשה רעש גדול בהעיר ממעשה

נז השבת בישראל כהלכתה

הלזה אז אמר כי לא בזכותו ומעשיו נעשה הדבר
הלזה כי הלא בידי מעש אין, רק הקב"ה בכבודו
ובעצמו תבע עלבונו.

כן נזכה שיתבע השם עלבונו ויוציאינו מהגלות המר
הזה ונעלה לציון ברנה ועינינו תחזנה בבנין ציון
וירושלים במהרה בימינו אמן.

טו.

מחלל שבת אחד נעשה בעל תשובה גמור

פעם בא לטיסא פירעד איש אחד לשכור "הגיט"
מהאדון דשם עם הארענדא ועשו חוזה ביניהם, וכל
אלו ששכרו עד אז "הגיט" היו להם הזיקות ממנו,
וכן הי' גם אצלו שעל ידי שעבר על איזה תנאים
מהנכתב בהחוזה, האדון הלשין עליו ונעשה משפט
גדול מזה, ובכל המשפטים הקודמים זכה האדון ויצא

הפס"ד שמחוייבים לשלם סכומים גדולים כי כל השופטים היו חברים להאדון, והאיש הנ"ל לא ידע מה לעשות כי ירא מאוד שהאדון יזכה גם עכשיו.

וכיון שראו צרתו יעצו אותו שילך להאב"ד דשם (הוא הרה"צ מרן רביני משה נתן יונגרייז זצ"ל, מח"ס תורת משה נתן) וישפוך לפניו שיחו ורק הוא יכול להצילו מהצרה הלזו.

והלך לרבינו וסיפר לו כל הענין, ושאל לו רבינו אם הוא שומר שבת? השיב לא! אז אמר לו רבינו שאם יקבל עליו מה שיצוהו אז ינצל מהצרה הלזו, ואמר שיקבל על עצמו כל אשר יצוהו רבינו, אז אמר לו רבינו שיקבל עליו לשמור שבת כהלכתו ויכשיר כל כליו.

והאיש הנ"ל קבל עליו הכל בשמחה, ורבינו אמר לך לשלום והשי"ת יצליח דרכך ונסע למקום המשפט.

ובאותו יום ה' שם גם האדון שלו ופתאום מת במיתה משונה האדון הנ"ל, ובא האיש בשמחה לרבינו לבשר לו הבשורה, ואמר לו רבינו שיסע תיכף לאשת האדון וישוה עמה, וכן הי' והלך לאשת האדון והשוה עמה על סך מועט והמשפט נתבטל, והאיש הנ"ל הי' אח"כ בעל תשובה גדול.

טז.

מגודל קדושת הרה"ק מצאנז זצוק"ל

סיפר לי הרה"ח הישיש המפורסם מו"ה יוסף הארטמאן שליט"א מפעיה"ק תובב"א, ששמע מאביו הרה"ג מו"ה יחיאל משה ז"ל שהי' מו"צ בעניעד (בהר"ר אהרן יהודא בהג"מ בנימין ז"ל אב"ד שאמלוי), שבעת שנתפרסם ההיתר ע"י שטר מכירה לעשיית יין שרף בשבת ע"י עכו"ם שסידר ותיקן הרה"ק מצאנז זצוק"ל,

אז כתב דודו הרה"ג מו"ה חיים מאיר זאב הארטמאן ז"ל שהי' אב"ד שאמלוי (בן להרה"ג מו"ה בנימין אב"ד שם) מכתב להרה"ק בעל דברי חיים זצ"ל עם השגות על ההיתר הנז', והדב"ח השיבו בדרך פלפול והשיג עליו, והרב משאמלוי חזר והשיב גם על זה.

וכה פלפלו והשיגו זה את זה, ובפעם הרביעית או החמישית כאשר השיבו הד"ח על מכתבו, ביקש מאתו במכתבו שאל יטריחו יותר בפלפוליו והשגותיו, ונדפס מכתב זה בשו"ת דברי חיים ח"ב (חאו"ח סי' כ"ט) ואעפי"כ לא השגיח דודו הגאב"ד משאמלוי על זה, ושוב השיב והשיג על הדב"ח גם על מכתב הזה, וכאשר קיבל הדב"ח שוב מכתבו קרא המכתב כמה פעמים בהתרגשות עצום ופניו הי' כלפיד אש, ועישן אז הלולקי שנתמלא כל הבית עשן, והלך וחזר בביתו בהתלהבות עצום באותו שעה נחלש בביתו הרה"ג ר'

חיים מאיר זאב הנז' וחלה את חליו ד' שבועות וניסו ברופאים ולא הועילו ושל"ח.

וכאשר הורידו על הארץ והדליקו הנרות סביביו, ואמו היתה אז עוד בחיים חיותה והרעישה מאוד וצעקה בקולי קולות מגודל מרירות הסתלקות בנה היקר הזה, ופתאום ראו שפתח עיניו וקם ממשכבו ואמר ששלחו אותו מעולם העליון כדי לדבר בשבח וגדולת מרן רה"ק מצאנז, ואמר לא ידעתי עם מי אני מפלפל ולא הכרתיו, כשמזכירין למעלה את שמו של הד"ח אפי' מלאכים שרפים וחיות הקודש כולם מזדעזעין מקדושת שמו, ואני אעפ"י שאני מוכן לילך על מקומי המוכן לי בלי דו"ד אעפ"י כ הייתי מוחל על חלקי אם הי' נותנים לי הזכות שאוכל לילך על ידי ורגלי עד עיר צאנז ולפייס אותו צדיק בחיים חיותי הי' אצלי חשוב יותר מחלקי, ע"כ דבריו.

וכל זה שמע הרב ר' יחיאל משה הנ"ל שעמד אצל דודו הנז' באותו פרק, וכתב כל דבריו בפנקסו, והי' נושא אצלו תמיד פנקס זה להראותו לעין כל מה שסיפר דודו אחר פטירתו, והוא ראה ושמע כל זאת באזניו.

יז.

איש כפרי מחלל שבת שנעשה בעל תשובה

ע"י הרה"ק שר שלום מבעלז זצ"ל

פעם אחת בא לפני הרה"ק רבי שלום מבעלזא זצוק"ל כפרי אחד בבקשה שיתפלל בעדו, וישאלהו הרה"ק על דרך התנהגותו בשבת בשדהו, ויודה לפני הרה"ק כי הנהו עושה שבתו חול, והתחיל להתנצל כי אי אפשר לשבות כדת מכל מלאכה בשדה.

והרה"ק הנ"ל התחיל להוכיחו וידבר על לבו דברי מוסר ועצות לעשות את השבת כמצווה, ואחרי אריכות דבריו נענה לו הכפרי כי אמנם כן ישמע לקולו, אך זאת יבקש מאתו כי עד אחר ימות הקצירה והאסיפה מן השדה יסכים הוד קדושתו לבל יפריע ממלאכתו גם בשבת קודש.

ואמר לו הרה"ק הסכת ושמע את אשר אספר לך מעשה שהיה, בימי הקדמונים, אז בעת ממשלת הפריצים כידוע שלכל אחד מאדוני הכפרים היה לו יהודי מוזג הכפר, ואותו היה עבד נרצע לאדוניו, פעם אחת עשה אחד מהפריצים משתה גדול אשר לקחו בו חבל כל בעלי אחוזות הגדולים בגליל הזה, וכאשר התעלסו מאד החלו להתפאר כל אחד ואחד בהיהודי שלו, כשמוע האדון בעל המשתה את דבריהם, התפאר גם הוא כי עבד נאמן כאשר היהודי

שלו הנהו אין לאחד מהם כמותו, כי לא נמצא כמותו בכל הארץ.

ויאמרו לו כל המסובים כי בזאת יבחנו דבריו, אם יצוה על מוזגו היהודי להמיר דתו וישמע לו, אז יודו כולם כי כן הוא.

וישלח לקרוא את היהודי מכפר שלו, ובבואו לפניו גזר עליו כי יחליף את דתו, ואם לא ישמע לו מרה תהיה אחריתו, ויאמר לו היהודי איזיל ואימלך בגו ביתאי, וישב אל ביתו ויספר לאשתו את אשר נגזר עליו מאדוניו, ואחרי שקלי וטריא שהיה ביניהם אמרה כי בל ימרה את פי אדוניו, וימהר היהודי לאדוניו בהסכמה כי יחליף את אמונתו, ויאמר לו האדון אם כן תדעכי מעתה לא יקרא עוד שמך יעקב כי אם איוואן ושם אשתך... וילך לביתו.

השבת בישראל מהלכתה

סה

חלפו ירחים אחדים, והנה שליח בא מאת האדון כי יבוא איוואן אליו, ויבוא ויאמר לו האדון דע כי מעתה עליך לשוב אל אמונתך ולא יקרא עוד איוואן כי יעקב יהיה שמך כבראשונה, ויאמר לו כי כמאז כן עתה לא יעשה דבר מבלי עצת אשתו, וישב לביתו לשאול בעצת אשתו, ותאמר לו האשה הנה מה טוב ומה נעים כי נשאר באמונתינו אפס הנה הימים הללו הנם קרובים לחג הפסח וכידוע ההכנות לימי הפסח קשים מאד העולם בעבודה רבה ובהוצאות גדולות, לכן עצתי כי תבקש עוד מהפריץ כי אמנם כן נשוב בשמחה לאמנותנו, אך יסכים להרחיב לנו זמן התייהדותינו עד אחר חג הפסח למען לא נצרך להתיגע בהכנת ימי הפסח ולהוציא את ההוצאות הללו, ובכן בחפצנו להשאר עוד נכרים עד אחר חג הפסח.

הכפרי הבין את הנמשל, וקיבל על עצמו לשבות שבתו מכל מלאכה בשדה, ולשבות בשביעי בחריש ובקציר עולמים.

יח.

איך שהעניש הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זצ"ל

את אנשי בוריסלאב על שחיללו את השבת הגה"ק ר' יחזקאל הלברשטאם זצ"ל אב"ד שינאווי בעודו רב בסטרופקוב, בא פ"א לשבת אחד לעיר בוריסלב, שהי' דרים בה יהודים הרבה בשביל מעיינות הנפט שנתגלו בה בימים ההם, ורוב בעלי המעיינות היו יהודים וברובם חסידי זידיטשוביב.

ביום השבת בבוקר יצא הרב משינאווי דרך בארות הנפט ומצא פקידים יהודים יושבים על יד הבארות ומשגיחים על העבודה, נצטער מאד על חילול שבת

השבת בישראל כהלכתה

סז

זה, וסגר את עצמו בחדרו כל היום ולא נתן לשום איש לבא לפניו כי חרה לו מאד על חסידים ע"ה הללו.

במוש"ק נסע מיד לדראהביטש הסמוכה והלך אל הרב דמתא שמצודת רבנותו היתה פרושה גם על בוריסלב, ודבר עמו קשות על הפרצה שתחת ידו בגלילו בורסילב, יעץ אותו הרב שיסע לזידיטשויב אל הרה"ק מהרי"א זצ"ל כי רק הוא יכול לעמוד בפרץ בדבר הזה, עשה כעצתו ובא להרה"ק הנז' ואמר לו: להוי ידוע למר שעל שלחנו שותים יין נסך, כי באים אליו חסידים מעיר בורסילב ובניהם כאלה המחללים שבת בפרהסיא וינם יין נסך, וספר לפניו בפרוטרוט את אשר ראו עיניו.

בו ביום כתב הרה"ק מזידיטשויב לאנשי שלומו בבוריסלב אזהרה נמרצה ואיים עליהם ועל כל אנשי

בוריסלאב, שאם יוסיפו לחלל את השבת, כשם שעד עתה התפלל עליהם שירבה הנפט בבארותיהם, יתפלל עליהם מעתה שיתמלאו כל הבורות מים, ויהפוך ה' להם הברכה לקללה.

איומו של הרה"ק מזידיטשויב עשה רושם אדיר וחזק, חרדו האנשים לנפשותיהם פן יחרה בהם אף רבם והביא עליהם קללה תחת ברכה, כל הימים אשר חי רבם לא הוסיפו לחלל השבת ואזהרתו של רבם נשמרה בכל תוקף.

אחרי פטירתו שוב התחילו לחלל את השבת, וקללת רבם כתומה בא עליהם, רוב בעלי המכרות ירדו מנכסיהם, בארותיהם נהפכו לבארות מים ויסכרו כל מעיינות הנפט של אולם שנתברכו ממנו בחיים חיותו אשר התחילו לחלל קדושת השבת.

אחר הדברים האלה כשוך חמת הגה"צ ר' יחזקאל זצ"ל, זכר את הביטויים שדבר לפני הרה"ק מזידיטשויב והכהו לבבו, כי סוף סוף אפשר היה לו לספר לרבינו את אשר ראו עינו לא ברעש ולא בסערה, ובמצות אביו הגה"ק מצאנו זצ"ל החליט לקבל נזיפה לפני הרה"ק ברגלים יחפות, ולאשר כי ידע שלא יתנו אותו לבא לפני הרה"ק והוא חלוץ הנעל סבב נסיעתו ליום תשעה באב, ואחרי חצות היום בא לפניו בבגדי אבילות ורגלים יחפות, ובקש מטו ממנו על הדברים שנמלטו מפיו בתוך לבבו, אבל הרה"ק בכלל לא התרעם עליו מפני שידע שכוונתו לשמים וארייתא היא דקא מרתחא ביה.

י"ט.

הקפדת הצה"ק משינאווי על נר שנכבה בשבת

על ידי דחיפת חטיפת השיריים

סיפר הרה"ק רבי חיים אלעזר שפירא זצ"ל אב"ד מונקאטש, ששמע מאדם גדול בשם הרה"ק רבי יחזקאל שרגא האלבערשטאם זצ"ל משינאווע שפעם א' דחפו כ"כ הבאים על ש"ק לקבל ברכתו או בעת לקיחת השיריים בעת השלחן עד כי נכבה נר ש"ק, ומובן ממילא כי הי' שוגג ואולי באונס מרוב הלחץ זה הדחק, עכ"ז הקפיד מאוד ואמר כי זהו הוא הסימן שלא הי' כונתם לש"ש (בחטיפת השיריים וכיוצא) ואין זה רצון הבורא ית"ש, כי אם הי' כונתם לטובה לא הי' מגיע חילול שבת וחטא (גם בשוגג) עי"ז, וז"ש בבני יעקב ויעשו לו בניו כן (מלשון "כן" בנות צלפחד דוברות, היינו מנא ידעין כי עשו כ"ן לשון בצד"ק וכראוי אם יגיע מזה) כאשר צום מצות הש"י, והיינו שיהי' המצוה גוררת מצוה ולא גוררת עבירה גם בשוגג כנ"ל עכד"ק זיע"א.

כ.

איך העניש הגאון מברעזאן איש אחד שבנה ביתו

בשבת

פעם אחת הי' בעיר ברעזאן א' מהולכי קדימה שהתחיל לבנות לו בית חומה בתוך העיר ובנה גם בשבת, וכאשר נתוודע לו מזה להרב הגאון רבי שלום מרדכי הכהן זצ"ל אב"ד דשם, הלך בעצמו להאיש הנ"ל והפציר בו שלא יבנה בשבת ושלא יהי' הוא האש והראשון בחילול שבת בפרהסיא בבנין, אך האיש הנ"ל לא נטה אוזן קשבת ואחר פיוסים הרבה ואיומים לא רצה לשמוע, אמר לו הגאון מברעזאן בטוח אני בעזהשי"ת ולמען קדושת שמו שבוודאי לא תדורו בבית הלזה ויבוא לידי זרים, ולא ארכו הימים כי בעת הגמרו נחלה ר"ל ושכב עלי ערש דוי ימים רבים עד שהוכרח למכור את הבית חומה הנ"ל, ושל"ח

ולכל ישראל, כן יאבדו כל אויבי וכו' וחיים וברכה
לכל אוהבי השם ולשומרי מצותיו.

כא.

סיפור נורא מגודל שכר "השומר שבת כהלכתו"

הגביר ר' איסר'ל שסגר החנות בכל בחצי היום

וכבדוהו משמים בבן קדוש רבינו הרמ"א זי"ע
בספר רחמי האב (אות שבת שלום) בא"ד כ' וביותר
צריך לזרוז בעל החניות לסגור החנות מבעוד יום, כי
סמוך לשבת הבעל דבר מתגבר ומביא להם קונים,
והרבה באים לקנות צרכי מצוה נרות לכבוד שבת,
אל תאבו ולא תשמעו להם כי הם שלוחי הבעל דבר,
ושמעתי מעשה נפלא מהגביר ר' איסר'ל שהי' לו חנות
גדול ויקר בכל מיני משי והי' מנהגו כאשר הגיע חצי
היום בע"ש מיד סגר החנות.

השבת בישראל כהלכתה עג

פ"א נתקנא בו הס"מ ובאל נסותו והתלבש בדמות שר גדול ולקח הרבה סחורות יקרים ועשה השוואה על כל אחד ועדיין לא נמדד כמה אמות יש בכל אחד, ובתוך כך הגיע חצי היום והלך הגביר לסגור החנות כמנהגו, והשר התחנן לו שיתן לו הסחורה ולא רצה והפסיד מעות הרבה, וכבדוהו מן השמים עבור זה בן קדוש רבינו הרמ"א מאורן של ישראל.

כב.

מעשה באחד שלא לבש כתונת לבן לכבוד שבת

עד הבוקר

עו"ש כ', שסיפר הצדיק ר' בערצי מנאדבורנא זצ"ל איך שהגאון הקדוש ר' שבתי מראשקייב נסתלק בע"ש, ולעת ערב בא אליו שליח דרחמנא שיבא להיכל שמקבלין בו שבת בעולם העליון, והלך אחר השליח

וכאשר הגיע לפתח ההיכל ראה שם זקן נכבד עומד, ושאל אותו למה אינו הולך לפנים והשיב שאין מניחין אותו עד הבוקר, לפי שהי' מנהגו תמיד שלא לבש כתונת לבן לכבוד שבת עד הבוקר.

כג.

הכנת השבת אצל הבעש"ט זי"ע

סיפר הרב הגאון המפורסם רבי שלום מרדכי הכהן ז"ל אב"ד ברעזאן (בעמח"ס דעת תורה שו"ת מהרש"ם ועוד) ששמע מזקנים כי פעם אחת ישבו תלמידי הרה"ק ר' ארון ליב זצ"ל מפרעמישלאן ביום ו' עש"ק וספרו מופתים מהבעל שם טוב, והרב הקדוש הנ"ל ישב בחדרו הסמוך ושמע דבריהם ופתח הדלת ואמר להם, מה לכם לספר מופתיו, ספרו נא גודל צדקתו ויראתו, כי בכל יום ערב שבת בהגיע חצות היום התחיל לדפוק לבבו, וכל מעיו היו מקשקשים עד

השבת בישראל כהלכתה עה

שכל סביביו שמעו קול המון וקשקוש, מפני הפחד והרעדה שהיו כל אבריו רועדים מהכנת שבת וקדושת היום הבא.

כד.

תשובה באמת

אחד מתלמידי וממשיכי דרכו של הבעש"ט זצלה"ה זיע"א, שלח פעם את אחד מתלמידיו המובהקים לכפר נידח אחד בין כסא לעשור, וצוה עליו שילך לחיט פלוני שהוא איש פשוט מאד, ויראה האיך שהלה מקיים מנהג הכפרות בעיוה"כ.

ותלמיד זה לא הפיל ארצה דבר רבו הק', ונסע לכפר המדובר, ובכליון עינים ציפה לראות עבודתו של הכפרי במנהגי הכפרות, וסוף סוף באה השעה המיוחלת, והכפרי הוציא פנקס אחד, ובו היה רשום

כל עוונותיו וחטאיו שחטא בשנה זו, וכמו"כ הוציא פנקס שני, ובו היה רשום כל היסורים ועגמת נפש שונים דעדרו עליו ופקדו אותו במשך השנה שחלפה, והכפרי הזה החל לעשות חשבון מדויק זה כנגד זה, וכשסיכם את התוצאות ראה, שסבל יותר יסורים במשך השנה, מאשר חטא למקום ב"ה, ופתח פיו בטענות כלפי מעלה בשברון לב, היתכן.

אולם, בסופו של דבר נענה ואמר בזה"ל, אלו לא היית ממ"ה הקב"ה כביכול דבר ברור וודאי שלא הייתי מוחל לך בעד זה, אך כיון שאתה הוא כיבכול ב"ה, הנני מוחל לך, אך בתנאי שגם אתה תמחול לי על אשר עשיתי לפעמים נגד רצונך, וכעת, שאתה מוחל לי, ואני מוחל לך, שרה! הביאי את התרנגול, ונעשה כפרות (ותמימות של חיט כפרי זה עוררה רעש גדול בכל העולמות, שהצדיקים הרגישו בזאת, ושלחו לראות את עבודתו הנפלאה הזאת בתמימתו ולראות

דרכי היראה של איש פשוט זה, שרשם דבר קטן וגדול שפגם בתומ"צ).

כה.

תשובה עם חרטה

אברך אחד בא פעם לפני הרה"ק מוהר"מ מפרימישלאן וצלה"ה, ובקשתו שטח לפני הרה"ק שחפץ הוא לשוב בתשובה לפני השי"ת, אמר לו הרה"ק מוהר"מ, אם חפץ אתה לשוב בתשובה, מהצורך שיהיה לך חרטה על מעשיך, ענה אברך הלז, בוודאי, כי באם לא הייתי מתחרט, לא הייתי בא לפני הרבי, הזדעק הרה"ק מפרימישלאן ואמר לו בזה"ל, הלזאת בשם חרטה ייקרא, "מאיר" יספר לך את אשר נקרא חרטה, והתחיל לספר בזה"ל:

פעם היה אברך אחד אשר קיבל לעת חתונתו נדוניא בסך מאתיים זהובים, כדי שיהיה לו סכום מוכן לפשוט ידו במסחר לאחר חתונתו, אברך הלזה יצא לשוק וקנה מכספו אריג בחמשה פרוטות המעטער, בס"ה של ארבעת אלפים מעטער בשווי של מאתיים זהובים, ויהי היום, ואברך זה יצא עם סחורתו ליומא דשוקא, כדי למכור את סחורתו ולהרוויח בה.

ובהגיעו למחוז חפצו לרחוב השוק, שמע קול קורא ומכה בתוף, (כידוע שבימים ההם הכריזו על מחיר הסחורות בהכאת תוף) פנה האברך אל אחד הסוחרים ושאלו מה הוא הכאת התוף?, ענה לו שמכריזים שעלה מחיר האריג לעשר פרוטות המעטער, כמובן שאברך זה שמח בלבבו שיוכל למכור את סחורתו בכפליים, ויש כבר בידו ריוח נקי של מאתיים זהובים, נכנס עם עגלתו לרחוב השוק כדי לחפש מקום מתאים להעמיד דוכנו ולהתחיל למכור הסחורה, בעוד שהוא

השבת בישראל כהלכתה

עט

מחפש מקום חניה, שמעקול מבשר ואומר שכבר נתייקר מחירי אריגים ועולה עשרים פרוטות המעטער, ועד שהוא מתמלא שמחה מתהייקרות השער, שמע מרחוק עו"פ את קול המכריז ואומר, שמעטער אריג, עולה כבר שלושים פרוטות ובדרך זה עלה מחיר האריגים למעלה למעלה, עד ששמע שמעטער אריג עולה כבר זהוב שלם, והיינו מאה פרוטות והוא עדיין לא התחיל למכור את סחורתו, (כ"ז מספר הרה"ק מוהר"מ מפרימישלאן אל האברך שבא לקבל תשובתו). אך, כיון שכבר פנה יום, חשב לו אברך זה בלבו, על מה ולמה אמהר כעת למכור את סחורתי, והנה כבר לפנות ערב, והלא ממילא כבר נתעשרתי והון רב ועצום בידי כי את כל הסחורה קניתי רק במאתיים זהובים, וכעת סחורתי שוה הוא, ארבעת אלפים זהובים, ובין לילה נתעשרתי הון ועושר כזה, ומה לי למהר,

הלק א'

הנה אסור לאכסניא לאכול ולהשביע נפשי, ולנוח קצת מעמל וטורח הדרך, ובבוקר אלך ואמכור את סחורתי ואשוב לביתי כשהון ועושר בידי, אומר ועושה הוא, ונכנס לבית מרוזח, וצוה שיביאו לו בשר ודגים וכל מטעמים, ופרפראות ולפתן, ובסוף יין ישן נושן, כדרך הנגידים, כי בטוח וסמוך היה שהנה כבר נתעשר עושר רב, ואח"כ צוה שיכינו לו מטה מוצעת היטב, ושכב לנוח מעמל הדרך, ולפני שינתו התחיל לחשוב חשבונות מה יעשה עם כל ההון והעושר הזה.

ויהי בבוקר כאשר יצא האברך זה לרחוב השוק, שמע קול מכה בתוף ומכריז, וכאשר שאל על קוץ המכריז, ענו לו שכרוז יוצא, שמחיר האריג ירד פלאים, ובעד שלשה פרוטות... יכולים לקבל מעטער אריג, (כי כאשר שמעו הסוחרים שאריגים עובר לסוחר הוא, וחסר סחורה מסוג זה על השוק, הביאו סחורה זאת

השבת בישראל כהלכתה

פא

מכל הכפרים הסמוכים, עד שנתרבה סחורה זאת, ועי"ז ירד מחירה פלאים כמובן).

וכמובן שאברך זה השתחרו עיניו וראשו הסתחרר עליו, והתחיל לתלוש שערות ראשו, והחל צווח ככרוכיא, אוי לי, ווי על נפשי, ומה עשיתי ובין לילה נתהפך לעני מרוד, ואפילו את הקרן לא אוכל להוציא, ואילו הייתי מוכר את סחורתי רק בעת שהגעתי אל השוק, ג"כ הייתי מרויח בכפליים, ועכשיו במו ידי איבדתי את כל הוני ורכושי, ומה מרה היתה עליו נפשו, ונוסף על כל זה, עוד אכל סעודה כזאת, ועל חשבון מי עשה זאת, ולא די שלא נתעשרתי, עוד נהיה בעל חוב, וכל זאת הוא מפני שלא מכר את סחורתו ביום אתמול וכו' וכו'.

וסיים הרה"ק מוהר"מ מפרימישלאן זצלה"ה את דבריו, ואמר אל האברך אשר ישב לפניו שביקש לשוב

בתשובה, מעצמך אתה יכול להבין האיך שהתחרט
 אותו אברך על אשר לא מכר את סחורתו בעיתה,
 ואבד את כל הונו, חרטה כזאת הוא תקרא בשם "חרטה",
 ואם מתחרטים באופן כזה כמו שאברך הנ"ל התחרט
 או אז יכולים לשוב בתשובה אמיתית לפני המקום
 ב"ה (רזא דעובדא שער האותיות אות תשובה).

כו.

תשובה גדולה

הרה"ק מוהר"מ מנדבורנא זצלה"ה היה חייב לאיש
 אחד בעיר טשערנוביץ סכום כסף עצום, ע"י שלקח
 ממנו רב נרות בהקפה, (כידוע שהרה"ק מוהר"מ
 השתמש בסכומים עצומים של נרות) ופעם בעת שהיה
 הרה"ק מוהר"מ בעיר טשערנוביץ, בא אליו איש הלזה
 ואמר אל הרה"ק, שהוא מוחל לו את כל חובו, בתנאי
 שיבטיח לו שהוא בן עולם הבא.

השבת בישראל כהלכתה

פג

וכשמוע זאת הרה"ק, לא השיב לו כלום, כי אם התחיל לדבר אתו בעניני עוה"ז, ושאל אותו אם הוא יודע האיך שפועלת מכונת הרכבת, והתחילו לדבר זמן רב מענין זה, ואח"כ שאל אותו האיך שפועלת מכונת, ומענין לענין בנושאים אלו, בדברם על דא ועל הא, שאל אותו הרה"ק האם יודע הוא האיך שמכבסים כביסה, התפלא איש הנ"ל, ובת צחוק עלה על פניו, ולא ידע מה לענות, כי כל בר בי רב יודע זאת, נענה אליו הרה"ק, אם כן, אומר לך אני האיך שמכבסים כביסה.

ופתח הרה"ק פיו קדשו בחכמה והתחיל לומר, הנה בעש"ק אחה"צ כשבאים מהמקוה, לוקחים את הכתונת הצואה שהפשיטו, וזורקים אותה תחת המטה, (כן היה הנוהג בשנים אלו שכביסה מלוכלכת מקומה תחת המטה) ואחר שב"ק, מוציאים את הכתונת הזאת משם,

ושורים אותה במים חמים, ואח"כ מכניסים אותה
 ליורה גדולה, ומרתיחים אותה היטב כמה שעות,
 ואח"כ מגבבים בקש, וקוטמים באפר, עד שכתונת
 זאת מזדככת ויוצא ממנה הלכלוך הבלוע בה, ואח"כ
 נוטלים כתונת זאת ומוליכים אותה אל הנהר, ושם
 שוטחים אותה על קרש רחב עם בליטות, ומתחילים
 לשפשף עם נתר ובורית, ואח"כ נוטלים עץ ארוך
 וקשה ומתחילים להכות על הכביסה שעל הכרש
 (כידוע שכן היו מכבסים כביסה בשנים אלו).

והמשיך הרה"ק דבריו אל בן שיחו בפחד נורא ותנועה
 איומה, מכים מכים, ומכים ומכים (ובל"ק, מען פערט
 און מען פערעט, און מ'פערעט, וכו') עד שכתונת
 זאת יוצאת נקיה לגמרי, וכל זאת אמר הרה"ק בפחד
 נורא כזה עד שאיש הנ"ל נפל והתעלף על הארץ אין
 אונים, והוצרכו להבהיל אנשים להשיב רוחו אליו.

השבת בישראל כהלכתה פה

והנמשל מובן, אולם בכדי להקל על הקורא נכתבנו בקיצור, בעת שמגיע זמנו של אדם לשוב לבית עולמו, ומטהרים אותו... ואח"כ מכניסים אותו מתחת למטה, היינו לקברו, ומשום מוציאים אותו כדי לטהרו ולזככו ועושים אותו עמו את כל ונוכחת, עד שנשמה זאת מזדככת כפי שהיתה בראשונה זכה ונקיה, ואז תבוא למקומה המוכן לה בעוה"ב, ואיש הנ"ל שמע כל זאת מפי הרה"ק ע"י משל הנ"ל בלבד, ובקרבו התנוצצו הרהורי תשובה מרוב הפחד שהטיל עליו הרה"ק, עד שנפל מתעלף מגודל התשובה).

וכאשר הוטב לו במקצת, הביאו אותו לביתו, עזב תיכף הרה"ק את עיר טשערנוביץ ונסע משם לעיירה קטנה הסמוכה הנקראת מיעלען, ושם גר היה באותו עת בנו הרה"ק מוהר"מ מקרעטשניף ואיש הנ"ל נחלה אנושות, ויהי ביום ועש"ק הגיע מברק מטשערנוביץ

אל הרה"ק, שאיש הנ"ל חולה אנוש הוא ומוטל על ערש דוי, והיה כבר ממש בפני' דמעלא שבתא, נענה הרה"ק מוהר"מ אל בנו ואמר, נכנס במהרה להתפלל תפילת מנחה, כדי שאיש הנ"ל יעבור בנקל... וכן היה שבלייל שב"ק של"ת, מהתשובה הגדולה עד כלות הנפש, ע"י דבריו של אותו צדיק.

כו.

עובדא נוראה מהצה"ק ר"ר מרדכי מנדבורנא זי"ע
 כידוע שבסוף ימיו של הרה"ק מוהר"מ מנדבורנא זצלה"ה תקע אהלו ומושבו לעיר בושטינע במדינת הונגריא, ונהרו אליו אלפים מישראל, כמחז"ל הכל צריכין למרי דחיטיא, הן לשמוע דברי אלקים חיים בעבודת השי"ת, ואלו הנצרכים לישועת ורפואות, וסמוך ובטוח היה שאצל הרה"ק מוהר"מ ימצאו את כל מבוקשם.

השבת בישראל כהלכתה

פז

ובתוך עמי אנכי יושבת, באתה גם אשה אחת אשר
בנה נחלה אנושות, ורופאים נואשו מלהצילו, וכאשר
היה כבר ממש נוטה למות ר"ל, לקחה אותו על כפיה
ובאתה לפני הרה"ק מוהר"מ לבושטינע, אולם בדרך
הליכתה נפטר הילד תחת ידיה, ר"ל, אבל אשה זאת
במר נפשה עליה, לא שתה לבה לזאת, ולקחה אותו
כמו שהוא, ורצתה לבית הרה"ק, וברעש גדול נכנסה
למקום מושבו, ולקחה את הילד וזרקה אותו לתוך
חדרו של הרה"ק מוהר"מ, והרה"ק עמד ממקומו, ניגש
אל הדלת וסגר אותה על מנעול ובריח, ואחר זמן
מועט פתח הרה"ק את דלת חדרו והילד יצא מחדרו
חי וקיים, הולך על רגליו כשאר כל איש, ואפילו
למשענת לא הצטרך, ותהום כל חצר קדשו וכל
הסביבה, בראותם בעיניהם תחית המתים, ממש כבימי
אלישע הנביא.

והיה בימים הרבים ההם, ויגדל הילד, והוליכו אותו לתלמוד תורה, וכו' אולם אחר שנעשה בר מצוה, שכחו הוריו את כל הניסים האלו, ולדאבון לב שלחו אותו ללמוד גם לימודי חול בבתי ספר של נכרים, אבל העולם הזה התנהג עוד בדרך התורה והניח תפילין ושמר על קדושת השב"ק, אך ברבות הימים נרתע לאחוריו, ולאט לאט ירד מטה מטה בדרכי היהדות, ולאידך, בלימודי חול הצליח מאד מאד, עלה ונתעלה, עד שנהיה למנהל גדול בבית חרושת לכריתת ועיבוד עצים, אשר בימים ההם הי' להצלחה מופלגת ולדאבון לב עבד גם בשבתות ויו"ט, ומשמו היהודי "געציל" נתהפך ללשון העמים "געזא" ועזב לגמרי את דרך אבותיו ר"ל.

והנה פ"א בלילה בשכבו על משכבו, רואה הוא בחלומו, יהודי זקן עטור זקן לבן ופיאות ארוכות, ומקלו בידו, ויאמר לו בזה"ל, "אני מרדכי מנדבורנא"

השבת בישראל כהלכתה

פט

(והרה"ק מוהר"מ היה כבר אז בעלמא דקשוט) והמשיך ואמר כשהיית ילד קטן הביאה אותך אמך אלי, והיית כבר מת... ואני החייתי אותך בתחיית המתים, והחל צווח עליו בקול נורא ומבהיל, "על זה הנער התפללתי"... כדי שתהא מחלל שבת וכו' וכו' ובתוך כדי כך התחיל להכותו במקלו אשר בידו מכות קשים ומרים, שא"א היה לו לשאת אותם, ובתוך חלומו, מרגיש הוא שא"א לו לסבול יותר מכות קשים אלו, והמכות האלו הביאו אותו לידי מיתה, ר"ל, ומת... ורואה הוא בחלומו שעושים לו כל צרכיו כנהוג, והוליכו אותו לקבורה.

וכאשר רק חזרו הקהל המלויים אותו לבתיהם, רואה הוא מלאך אחד נורא, ושרביט של אש בידו, ותיכף הושיט את השרביט ובהכאה נוראה על קברו, שאל אותו "מה שמך", ענה לו, "געזא", וששמע המלאך

את תשובתו, היכה בכפליים על קברו, ושאלו עו"פ ברעש גדול ואדיר "מה שמך", והוא עונה לו עו"פ כתשובתו הראשונה, אך המלאך, חזר והיכה בשלישית על קברו הכאה נוראה כזאת עד שהרגיש שכל הקבר והאדמה מתחתיו התפוררה "מה שמך", עד שבקושי נזכר שמו האמיתי והוא "געציל".

ובחלומו, והנה המלאך לוקח אותו בידו, ובזמן מועט העמידו לפני בי"ד של מעלה, והתחילו לעיין בדינו מה היה חטאיו ופשעיו בעולם העובר, והתחילו לעיין ראשון ראשון, וראו שחטאו הראשון היה, שהתפלל בכל יום תפילת השחר עד הודו "בלי תפילין", ורק לפסוקי דזמרה התעטר בתפילין, ופסקו בבי"ד של מעלה, הגם שאת אינה עבירה חמורה כ"כ, אבל היות וזה יצא ראשונה, ועי"ז התחיל לסוג אחור, עד שכבר התפלל בלא תפילין, ואח"כ כבר לא התפלל לגמרי, עד שנעשה פוקר ר"ל, לכן מגיע לו רק עבור עבירה

השבת בישראל כהלכתה

צא

זו, ג' חדשים גיהנום, או, שברירה בידו לחזור לעוה"ז ולתקן את כל חטאיו, אבל הוא ענה ואמר, שמסכים לקבל עונשו בגיהנום, מלרדת עו"פ לעוה"ז, כי אולי לא יתקן, ואדרבה יקלקל ח"ו עוד ביותר, וניתן צו מבי"ד של מעלה להורידו לגיהנום, וכשירצה דינו זה על חטאו הראשון יעיינו בדינו להלן.

הדבר יצא מלפני הבי"ד, ובחלומו, והנה מלאך אחד לוקח אותו ומתחיל ללכת אתו לגיהנום, והנה הולך בדרך הוא ומרגיש שחום מתחיל להעטיפו, שאל את המלאך המובילו, האם כבר כאן הגיהנום, התמלא המלאך בצחוק גדול, וענה לו שלגיהנום הוא עוד מרחק רב מאד, וחום זה הוא רק מה ששופע כבר מאש הגיהנום על אף המרחק הזה, וכן הלך עם המלאך הלאה, עד שהרגיש ששורף כבר תחת רגליו, וא"א לו ללכת הלאה בשו"א, ומטפס ועולה, מטפס ויורד,

מרוב החום והאש ששורף מתחת רגליו, ולובש עוז ושאל עו"פ את המלאך, האם כבר כאן הגיהנום, אך המלאך כבראשונה מצחק ממנו, ואומר לו שרחוק הוא עוד מאד מאד מהגיהנום עצמו.

התחיל מתחרט על אשר לא הסכים על הברירה השניה לרדת לעוה"ז כדי לתקן, כי ראה שיסורים קשים ומרים אלו, א"א לו לשאת בשו"א, וחגר עוז במתניו, ואמר אל המלאך המובילו, שרצונו לשוב לעוה"ז לתקן מעשיו, כי עונש הגיהנום אינו יכול לשאת בשום אופן, ענה לו המלאך שיעמוד במקום ההוא ויחכה לו, והוא ילך לשאול בעצת הבי"ד של מעלה, ותיכף פרח לו המלאך, ובזמן מועט חזר אליו ותשובה בפיו, שמסכימים לזאת בבי"ד של מעלה, אך בתנאי שבאמת יתקן מעשיו, ובחלומו והנה המלך לוקח אותו וחבטו ארצה.

השבת בישראל כהלכתה

צג

ומעצימת החבטה התעורר הנ"ל משינתו, כשהוא שוכב על הארץ אין אונים, וזכר היטב את כל חלומו שעבר עליו בליל בלהות זאת, וגם ראה סימנים חיים טריים, וכל חלקי גופו היה פצועים ומחובטים עד זוב דם, מהמכות אשר קיבל מהיהודי הזקן, ואח"ז היה רתוק למטתו כמה שבועות עד שתרפאו המכות וגופו החלים.

ומיד עזב את מקום עבודתו, ונהיה לבעל תשובה גמור, והתחיל לעסוק בתורת ה' תמימה יומם ולילה, עד אשר נהיה לת"ח גדול וחסיד יר"ש כל ימי חלדו בכוחו של אותו צדיק אמת זיע"א, והסתופף עוד בצ"ק של כ"ק אדמוה"ז מוהרא"ז מקרעטשניף וצלה"ה, בתשובה גדולה, וכל ימיו חזר על חלומו זה, כדי לעורר את ישראל ליראה ולאהבת השי"ת (רזא דעובדא שער האותיות אות תשובה).

